

Nuria Amat - om möjligheten och omöjligheten att vara lycklig

Nyheter - Utrikes nyheter

Skrivet av Carlos Fuentes
2008-10-08

Nuria Amat.

Den katalanska författarstjärnan Nuria Amat skriver på spanska och därför utesluts hon från gruppen av litterära representanter för hennes provins i utlandet. Det är som om guarani-indianerna skulle utesluta paraguayanerna eller mayaindianerna yucatecoindianerna från sina kulturella konklaver.

Nuria Amat föredrar att - har rätt att - skriva på ett språk som förenar 400 miljoner spankstalande, utan att katalanernas, guarani-indianernas eller mayaindianernas rättigheter på något sätt begränsas.

Det som är betydelsefullt är hennes trofasthet mot litteraturen, hennes hängivenhet till det skrivna ordet. Roman - *Todos somos Kafka* (Vi är alla Kafka), litteraturkritik - Juan Rulfo, det bästa arbetet om den mexikanska författaren som skrivits, journalistik - debatt? tillrättaläggande? positionering? Men framförallt romanen. Mycket subjektiv: *El Pais del Alma* (Själens land). Mycket objektiv: *La Reina de America*, (Drottning av Amerika), en oerhört stark berättelse om gerillans fördärvade Colombia. Och nu, en bok med en komplexitet och rikedom som är nära risken att visa upp en roman som inte vill veta av sig själv, som klär ut sig till självbiografi utan att vara det, en samling maximer som blir självständiga, som om författaren utmanar oss att söka efter och finna romanen som heter *Deja que la vida llueve sobre mi*, (Låt livet regna över mig). Amats aforismer är som små uppseendeväckande tecken från en väg som inte vill avslöja sitt mål. Stilen avtäcker och döljer de teman som pågår. Fadern. Modern. Bröderna. Vännerna. Älskarna. De äkta männen. Ända tills hon förankrar dem, på ett avslöjande sätt i två så "skapade" personer, eller för att uttrycka det så, så litterära, att de var och en på respektive sätt klargör den djupa föreningen mellan aforismer och karaktärer.

Amat föresätter sig ett solitärt författarskap, desorienterat, på alla sätt hemlöst och hon är skoningslös när hon påminner oss om ensamheten i skrivandet. Hon skriver från de blottställdas plats, där vi hamnar i den omedvetna galenskapen, där de älskande söker upp katastrofen, där sovrummen framkallar begravningsplatserna, där att drömma är att gå under i kroppens hemligheter, där Gud är granne med de marginaliserade, där vi bara är uppriktiga när vi skriker, där rädslan för döden är "den hemliga anledningen till att så många förhållanden som varat i årtal tar slut och där man ser åldrandet som ett straff för att ha man har levat". Där döden är priset man betalar för lyxen att få ha levat.

Bara när hon förlorar den, inser författaren att en kärlek ändå har varit sann. Så hon lämnar likgiltigheten bakom sig, "knuten av bly" som raserar förhållandena "när man inte längre vill vakna bredvid någon som man inte är lycklig med" och i stället vinner man den oändliga möjligheten "att intensivt älska något som inte finns".

En lycka som ställer krav - är vägen till den förverkligade kärleken. Det mest oansenliga, glömda och varaktiga i ett förhållande. Att locka fram skratt. Ta avsked med elegans. Stiga upp ur sängen med förfäran i blicken. Att gå under i kroppens hemligheter, och inte kunna klä av sig helt och hållet naken, för vår storslagna maskering är kroppen.

Hon framkallar två karaktärer som på egen hand ger fiktionens täthet till detta sköra och slumpmässiga närmande till sanningen och lögnen om våra liv. Där finns en gammal kvinna, Dominica, analfabet, ensam, i sorg, som inte ber därför att hon är fattig. Hon är expert på att hitta de bästa gömställena och det bästa av alla är graven. Där verkar Dominica ha funnit sitt hem. Hon levde utan att klaga, hon visste att det värsta redan hänt. Men ändå - säger författaren - lyckas hon skänka mig sin röst och sitt ord".

Den andra karaktären är en ung man som lämnar drogerna och åldras på en skogig, svårtillgänglig, avlägsen plats där han sköter om växter och också odlar sin ensamhet. Han använder sig av minnet med hoppet om att återfödas. När han läser svimmar han. Överdrifterna förför honom. Han tror att narcissismen är ett vapen mot döden.

Båda två - den gamla kvinnan och mannen i skogen - har sitt ursprung i ett Spanien av militärer och präster, dit telefonen just kommit och där man knappt fått fungerande kloaker. Framkallandet av ett Spanien som nyligen fanns, ett jordbrukarland, tyranniserat, erbjuder en oerhört stark kontrast till det moderna landet, europeiskt, kosmopolitiskt, som fortfarande sitter fast i regionalism, chauvinism och gamla oförrätter.

Nuria Amat döljer inte sina vägar till sin frigörelse som berättare. Hon älskar havet. Hon älskar det faktum att i Spanien är havshorizonten aldrig för långt borta: att sänka sig ner i havet vid en liten strand är att undvika döden. Hon älskar sina vänner. Hon älskar dem som älskar henne. På det sättet älskar hon älskarna som dött och lyssnar till "den dömda ängelns arkaiska röst". Hon älskar musiken, stormarna och känslorna.

Men hon låter sig inte luras. Hur skulle det vara möjligt, det goda och vackra kan inte finnas. Tvärtom, disharmonins blommor blommar ständigt. Tragedierna skapar dess nästen. Ibland älskar hon bara genom att avstå från att bli älskad. Vi är omgivna av människor som söker efter fiender, som talar illa om andra, som gör sig själva till karikatyrer när de är avundsjuka...

Nuria Amats bok är en dikt om möjligheten och omöjligheten att vara lycklig och ett litterärt ställningstagande; tills sist känner inte författaren till något annat liv än ordens, med vetskapen om att allt som är skrivet är ofullständigt. Eller så fullständigt som de vita utrymmen, som i en underförstådd hyllning till Mallarmé, avslutar denna bok. Därför att till sist kan inte ett parti tärning upphäva slumpen.

Carlos Fuentes (översättning Marika Gedin)

Fotnot:

Carlos Fuentes är en mexikansk författare. Han har just fyllt 80 år och har precis kommit ut

med en ny bok.

Nuria Amats roman *Reina de America* (Drottning av Amerika) finns på svenska. Hon har nyligen blivit utnämnd till Catedra Julio Cortazar 2008, ett prestigefyllt pris i den spanskspråkiga världen.